

Европска унија и САД би да 300 милијарди евра руских државних пара, замрзнутих санкцијама у западним банкама, као и замрзнутих двадесетак милијарди евра руских богаташа, употребе за обнову Украјине када се рат заврши, али засад не налазе правне, а ни политичке основе.

О томе је без јасног исхода вођена расправа у Савету министара ЕУ, а први пут је и у немачкој влади предочено да се о томе озбиљно размишља јер Берлин себе види као главног инвеститора у обнову Украјине, за шта ће, процењује се, бити потребно близу хиљаду милијарди евра.

Како пишу медији у ЕУ, у немачкој влади су мишљења подељена. Министарка иностраних послова Аналена Бербок је за то да се замрзнута руска средства једноставно заплене и искористе за неки нови „Маршалов план“ за Украјину, док министри привреде и финансија мисле да постоје крупне међународно правне недоумице.

Сличне расправе се воде и у САД и Великој Британији, јер се испоставило да је тешко наћи правни оквир за замрзнута, посебно руска државна средства, јер се тај новац не може једноставно заплени и пребацити, уложити у Украјину.

Такође је предочено да би то могло јако пољуљати поверење у западне банке и сигурност инвестиција, па би неке државе могле одустати од „чувана пара“ на Западу и окренути се, рецимо, азијским поузданим финансијским центрима.

Неки арапски медији су недавно поново указали на чињеницу да је, иако је још 2011. године либијски вођа Муамер ел Гадафи свргнут с власти међународноправно спорном интервенцијом САД и НАТО, наредна влада Либије у Триполију коју је Запада признао, успела да поврати само девет од преко 60 милијарди долара државних пара раније уложених у западне банке и акције, и уложи их у обнову те потпуно разрушене земље.

Европски стручњаци и експерти у америчком Конгресу су мишљења да би се замрзнута руска средства могла евентуално искористити за ратне репарације, али само ако би то пресудило неко светско правно тело, попут Међународног суда правде у Хагу

Европски стручњаци и експерти у америчком Конгресу су мишљења да би се замрзнута руска средства могла евентуално искористити за ратне репарације, али само ако би то пресудило неко светско правно тело, попут Међународног суда правде у Хагу.

Али, наводи се да би и то био дуг поступак који би трајао годинама, и то под претпоставком да Русија буде војно поражена у рату и да јој се уговором о капитулацији наметне плаћање ратне одштете.

Руска држава би без сумње оспорила било какав покушај да се руске државне паре заплене. Влада у Кремљу је ставила до знања да је већ замрзавање 300 милијарди евра руске централне банке илегалан чин, а да ће се свим средствима борити против тога да се тај руски новац искористи за неке друге сврхе.

Портпарол Кремља Дмитриј Песков изјавио је да се ту „ради о међународној крађи и кршењу свих правила“, али чланице ЕУ и Американци су, напротив, мишљена да је руска војна интервенција најтежи чин кршења међународног права и да разарање украјинске инфраструктуре и погибија стотина хиљада украјинских војника и цивила не могу остати без последица по Русију.

Председница Европске комисије Урсула фон дер Лајен је изјавила да је сигурна да ће ЕУ „наћи легалне начине и механизам“ за коришћење замрзнутих руских средстава за обнову Украјине.

Ипак, европски стручњаци, па и неке владе су и даље сумњичави у погледу јасне међународноправне основе за такав потез и наводе да „привремено замрзнута руска државна средства не могу да се издвоје, отцепе од прописа државног имунитета“, већ би једино блокирана приватна средства могла да се подведу под ставке бриге за човекова права и уставне слободе.

Финансијски стручњаци и експерти америчког Конгреса за безбедност су закључили да би „заплена руских средстава била чин екпропријације, што је директно забрањено међународним споразумима о инвестицијама“.

САД: Заплена би имала међународне одјеке и глобалне последице за вредност долара и светску економију, а могла би одвратити стране улагаче у америчку привреду

Предочили су да су „САД управо уложиле велику енергију и време да одбране међународноправни режим за инвестиције... па би заплена имала међународне одјеке и глобалне последице за вредност долара и светску економију, а могла би одвратити стране улагаче у америчку привреду“.

У децембру је у Паризу одржана међународна конференција о помоћи за обнову Украјине и украјински председник Володимир Зеленски је поручио да ће за отклањање ратне штета и реконструкцији бити потребно најмање 800 милиона евра.

Шефови држава или влада ЕУ су прошлог месеца такође разматрали како би се замрзнута руска средства могла употребити за обнову Украјине, иако су нагласили да „било каква заплена тих средстава мора бити у складу с међународним правом“.

Посланици у америчком Конгресу су од администрације председника Џоа Бајдена затражили да законом омогући да се новац руске централне банке у одредјеним случајевима употреби за друге сврхе, али се влада у Вашингтону томе засад противи с образложењем да би „то могло обесхрабрити друге централне банке у свету да положе своја средства у САД“.

Ипак, за САД конфискација новца руске централне банке не би била преседан, јер је влада у Вашингтону недавно одлучила да замрзнуте три и по милијарде долара централне банке Авганистана пребаци у Банку за међународна поравнања у Швајцарској, јер не жели да тај новац преда властима талибана у Кабулу.

Америчка агенција „Блумберг“ тврди да би то могло да послужи као модел да се замрзнута средства руске државе употребе за обнову Украјине.

(Бета, Н1)